

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿರವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲತೆ

ಅಲಕಾ ವಿಜಯಕುಮಾರ ಕುರಣಿ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಗಜಾನನ ನಾಯ್ಕ²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ²ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತಿ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಷ್ಟ ಕೋಟಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಮಾಜದ ಅಸಮಾನತೆ, ಶೋಷಣೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಡಾಂಭಿಕತೆ ಮೋಸ, ಭ್ರಷ್ಟತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ತೀವ್ರ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಆಕ್ರೋಶಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರದು ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ, ಸಾಹಿತಿ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಾರರು. ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೆರೆಮನೆ ವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸಕರಾಗಿ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ, ನಿವಾರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಡಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾದ ಮಾಡಿ, ಚರ್ಚೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕ ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಭಾವಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡುವ, ತಪ್ಪನ್ನೆತ್ತಿ ತೋರುವ ನಿರ್ಭೀಡೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರದಾಗಿತ್ತು. ಸರಕಾರದ ತೀವ್ರ ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನುಡಿಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಹುಟ್ಟು ಹೋರಾಟಗಾರರಾದ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಬಹುತೇಕ ಬರಹಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಗತಿಪರ ಧೋರಣೆಯವು. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಹೋರಾಟ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯದ ಡಾಂಭಿಕತೆ, ಮೋಸ, ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಚರ್ಚೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಯ ಆಶಯ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿವೆ.

Please cite this article as: ಅಲಕಾ ವಿಜಯಕುಮಾರ ಕುರಣಿ ಮತ್ತು ಗಜಾನನ ನಾಯ್ಕ (2024). ಬ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 5(6). ಪು.ಸಂ. 39-43

‘ಜರತಾರಿ ಜಗದ್ಗುರು’ ಮತ್ತು ‘ಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಸುಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಭೌತಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ನೀಚತನ ಕೊಳಕುತನಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಸೋಗು ಹಾಕುವುದು ಅಪರೂಪವೆನಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಇಲ್ಲವೆ ಗುಂಪಿನ ದೋಷ, ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ನೀಚತನ, ದುಷ್ಟತನಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಮುಸುಕನ್ನು ಎಳೆದುಬಿಟ್ಟರೆ ಅಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಂತೂ ಧರ್ಮವು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಕೊಳಕನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಧರ್ಮ, ದೇವರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾದ ದೇವಾಲಯ, ಮಠ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಪುರೋಹಿತ, ಮಠಾಧಿಪತಿ, ಜಗದ್ಗುರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಾಜವನ್ನು ವಂಚಿಸುವುದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಮುಗ್ಧತೆ, ಅಜ್ಞಾನ ಮೌಢ್ಯಗಳು, ವಂಚಕರ ಪಾಲಿಗೆ ವರದಾನವಾಗಿದ್ದು, ಬಂಡವಾಳವೂ ಆಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರು ವರ್ಗ ಹೋರಾಟವನ್ನು ‘ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಸ್ವ ಅನುಭವವಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಆದ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಸದಾ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದವರ ಪರವಾದ ಕಾಳಜಿಗಳೇ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. 1946 ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ‘ಸ್ವತಂತ್ರ’ ಪತ್ರಿಕೆ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ದಾವಣಗೆರೆ ಕಾಟನ್ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮೇಲೆ ಮಿಲ್ ಮಾಲೀಕರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಬರೆದರು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪೋಷಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಿಲ್ ಮಾಲೀಕರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಮನಿಯವರು ಸಂಪಾದಕ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಹೊರಬಂದರು. ತದನಂತರ ‘ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಮೇಲೆ’ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು.

ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಗಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ – ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗ. ಬಂಡವಾಳಗಾರರು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ರೀತಿ, ಅವರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಲಾಸಿ ಜೀವನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳ ಮುಖೇನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳು ಇನ್ನೂ ದಟ್ಟವಾಗಿ, ಸಮರ್ಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಅತಿಯಾದ ದುಡಿಮೆ, ಯಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾವು ಯಂತ್ರಗಳಾಗಿ ದುಡಿದರೂ, ದುಡಿಮೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲದೆ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಮತ್ತು ಕಾಯಿಲೆ, ಹೀಗೆ ತಮಗಾದ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಹೋರಾಟ, ಮಾಲೀಕ-ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವಿನ ತಿಕ್ಕಾಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವೇಶ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ 'ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವಳು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಅಸಹಾಯಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಮ ದಾಂಪತ್ಯಗಳು ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಮೀನ್ದಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಡ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿಯ ಒತ್ತಡ, ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗಳಿಂದ ವೇಶ್ಯಾ ವೃತ್ತಿಗಳಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗೆಗೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇದೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪತಿತರಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ದೃಷ್ಟಿ 'ಆಶ್ರಮ ವಾಸಿ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವೇಶ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳ ತಪಸ್ತಿಗಳ, ಯೋಗಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸಮಾಜದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ಪುರುಷರ ಕಾಮುಕತೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ದೌರ್ಜನ್ಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 'ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವಳು', 'ಆಶ್ರಮವಾಸಿ' ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 'ಪಾತರಗಿತ್ತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅತಿ ಕಾಮುಕತೆಗಳು ವ್ಯಭಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಇದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಏಕಪಕ್ಷೀಯವಾಗಿ ನೋಡದೆ ವಾಸ್ತವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು ಸಮಸ್ಯೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಿರಿಜೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವ್ಯಭಿಚಾರದ ಮೂಲಕ ಗಂಡಸರನ್ನು ಸುಲಿಗೆ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಳು. ಪತಿವ್ರತೆ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿ ಸಕಾಮ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾಗಿದ್ದು ಗಿರಿಜೆ ಅಮೃತಮತಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವಳ ಗಂಭೀರ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಅಧಿಕೃತ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಮಹಾಭಯಂಕರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಿರಿಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕಾಣರದಿಂದಲೂ ಅನುಕಂಪವಾಗಲಿ, ಸಹಾನುಭೂತಿಯಾಗಲಿ ಬಾರದು; ಅವಳ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಅವಳಲ್ಲಿದ್ದ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ಕಾಮುಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ವೇಶ್ಯಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವಾಗ ಗಿರಿಜಾಳಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿ ಪರಿಹಾರೋಪಯಗಲನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದವರು ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು. ಜನಿವಾರ ಶಿವದಾರದಲ್ಲಿ ಜಾತೀಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಅಂತರಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳ ಪರಿಹಾರ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಜನಿವಾರ ಶಿವದಾರ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಿಧ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಜಾತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೆರಡರ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಜಾತೀಯತೆಯಂತೆಯೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ಭೀಕರ ರೋಗ. ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬಡತನದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅನುಭವಿಸುವ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ನೀ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡ' ಹಾಗೂ 'ಹರಿಜನಾಯಣ' ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೇಲು ಜಾತಿಯ ಪುರುಷರ ಕಾಮ ಪಿಪಾಸಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಲೈಂಗಿಕ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಲೇಖಕರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನೀ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಬೇಡ' ಕಾದಂಬರಿ ನಾಯಕಿ ಶಿವಗಂಗೆ ಮತ್ತು ಹರಿಜನಾಯಣದ ಕಸ್ತೂರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಮೇಲುವರ್ಗದ ಸಾಹುಕಾರರು, ಗೌಡರು ಮತ್ತೀತರ ಗಂಡಸರ ಕಾಮದಾಹಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಮಾಜದೋಹಿಗಳ ವಂಚಕರ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಗ್ಧ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವುದಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಮೋಸಗಾರರನ್ನು ನಂಬಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ 'ಜೀವನ ಕಲೆ' ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕತೆಗಳ ಸಂಕಲನ. ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಂಬಲ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ "ಗಿರಿಜಾ ಕಂಡ ಸಿನಿಮಾ" ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜಾ ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದೈನ್ಯತೆಗಳ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಎಡಪಂಥೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಷ್ಟಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದದ್ದರಿಂದಲೂ, ಇಲ್ಲವೆ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಬಗೆಗಿನ ತೀವ್ರ ಕಳಕಳಿಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಶೋಷಿತರ ಪರವಾದ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ಬಡತನ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಲಯದ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಆಷಾಡಭೂತಿತನ, ಡಾಂಭಿಕತೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಸುಖಲೋಲುಪತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮರ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲ ಆಶಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆ, ಸರ್ವ ಸಮಾನತೆ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇಂಥ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿಯ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕೃತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವರ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ. (2012). ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಕಥೆ. ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ.
- ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿರವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ-2. (2012). ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ.

- ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿರವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟ-3. (2012). ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ.
- ಕೊಕ್ಕನವರ ವಾಯ್ ವಾಯ್. (2016). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು. ಸೌಮ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ. (1999). ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ.